

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Tutumları

Hakan Dedeoğlu

*Hacettepe Üniversitesi
dede@hacettepe.edu.tr*

Mustafa Ulusoy

*Gazi Üniversitesi
mulusoy@gazi.edu.tr*

ÖZET

Mikulecky Davranışsal Okuma Tutum Ölçeği kullanılarak birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumlarının değerlendirildiği bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Ankarada bulunan iki devlet üniversitesinin Sınıf Öğretmenliği Eğitimi programına kayıtlı olan 372 birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adayı bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Ölçeğin 120 öğretmen adayının katılımıyla yapılan pilot uygulaması analiz edildiğinde cronbach alfa değerinin .86 olduğu, yani ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın, öğretmen adaylarının okumaya karşı olan tutumlarını belirleme potansiyeline sahip olan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracını literatüre kazandırması en önemli katkısı olarak düşünülmektedir. Araştırma sonuçları çalışma grubunun okuma tutumlarının kriter puan olan 75 değerinin altında kaldığını göstermektedir. **Anahtar Kelimeler:** Okuma tutumları, öğretmen adayları, Mikulecky.

Gelecek nesillerin yetiştirilmesi görevini üstlenen öğretmenlerin okumaya karşı geliştirdikleri tutum ve yargıların önemi, öğrencileri üzerindeki model ve rehber olma etkisi nedeniyle daha da artmaktadır. Okuma alışkanlığı edinmiş bireyler yetiştirmek için öncelikle öğretmenlerin okumaya karşı olumlu tutum geliştirmiş olmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu nedenle mesleğe başlamadan önce öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumlarının belirlenmesi ve belirlenen eksikliklerin ortadan kaldırılması için öğretmen eğitimi programlarında gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Türk Dil Kurumu okumayı “1.Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek. 2. Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek.” (TDK, 2005, s.1494) şeklinde tanımlamaktadır. Okumaya ilişkin tanımlamalar yerli ve yabancı teorisyenler tarafından farklı açılardan değerlendirilerek farklı şekilde ele alınmaktadır. Eğitsel açıdan incelendiğinde, okuma Güneş (2007) tarafından “görme, algılama, seslendirme, anlama, beyinde yapılandırma gibi göz, ses ve beyin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreç” (s.117) şeklinde tanımlanmaktadır. Demirel’e (2007) göre ise “okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Okuma işi gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketleri ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla oluşur” (s.109). Louise Rosenblatt’ın 1938 yılında yayımlanan *Literature as Exploration* adlı eserinde açıkladığı Okur Tepki Teorisi (Transactional Theory of Reading) bu alanda önemli bir yer tutar. Okumayı yazar ve okur arasında bir etkileşim olarak ele alan Rosenblatt’ın teorisi iki kısımdan oluşmaktadır. Her okur farklı deneyimlere sahip olduğu için her okumanın da farklı bir okuma olduğunu vurgulayan Rosenblatt teorisinin ikinci kısmında okuma türlerini ele alır. Bilgi edinmeye yönelik okumadaki amacı belli bir bilgiye ulaşma olarak

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
1 (2), 80-88

Research in Reading & Writing Instruction,
1 (2), 80-88

niteleyip ikinci tür olarak estetik okuma kavramını kullanır (Rosenblatt, 1938;1978). Estetik okuma, bireyin yaşam boyu iyi bir okur olmasına öncülük eden ve okuma sırasında kendisinden bir şeyler kattığı okuma türüdür. Okullarda uygulanan müfredatlar incelendiğinde estetik okuma için çok az zaman ve programlı bir içerik sunulduğu görülmektedir. Bilgi edinmeye yönelik okumanın yaşamımızdaki önemli yerinin yanı sıra estetik okumanın gücü ve bireyler üzerindeki olumlu etkileri de göz önüne alınarak okullarımızda estetik okumaya yer veren programlar düzenlenmelidir (Rosenblatt, 1938;1978).

Thurstone (1928) tutumları “karışık bir bütünlük içinde insanların eğilimleri, duyguları, önyargıları, önceden belirlenmiş istek ve eğilimleri, korkuları ve özel bir konudaki inançların bütünü” (s.531) olarak tanımlamaktadır. Genel anlamda psikolojik bir süreçte değerlendirilebilecek olan tutumlar davranışa yansıyan şekilde gözlenebilen olgular olarak karşımıza çıkmaktadır. Tutumlarla ilgili çalışmalar incelendiğinde şu ortak özellikleri görmekteyiz:

- Tutumlar doğuştan getirilmez. Tutumlar yaşantılar yoluyla öğrenilir.
- Tutumlar geçici değildir, belli bir süre devamlık gösterirler.
- Tutumlar, birey ve obje arasındaki ilişkide bir düzenlilik olmasını sağlar.
- İnsan-obje ilişkisinde, tutumların belirlediği bir yanlılık ortaya çıkar.
- Tutumlar olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilir. (Tavşanlı, 2006, s.71-72; Tolan, İsen ve Batmaz, 1985,s.260-262;).

Öğretmenler, öğrencileri için iyi bir okuma modeli olmalı ve etkili okuma stratejilerini sergileyebilmelidir (Akyol ve Ulusoy, 2010). Öğretmenlerin okumaya karşı olan olumlu veya olumsuz tutumlarının öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve tutumları üzerinde etkilerinin olacağı da düşünülmektedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının sahip oldukları davranışsal okuma tutumlarının tespit edilmesi planlanmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarının okumaya karşı olan davranışsal tutumlarının belirlenmesidir. Betimsel ve tanımlayıcı özellik taşıyan çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

- İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Ana Bilim Dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumları hangi düzeydedir?
- Öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumları demografik özellikler (cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite) açısından farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Mikulecky Davranışsal Okuma Tutum Ölçeği kullanılarak birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumlarının değerlendirildiği bu çalışmada tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Geçmişte

ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı Karasar (2009) tarafından tarama modeli olarak nitelendirilir. Betimleyici araştırmalarda var olan durum ortaya çıkarılmaya çalışılır. Amaç verilerin derlenmesi, sınıflandırılması ve yorumlanması yoluyla betimsel bir çıkarıma ulaşmaktır (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu

Ankara'da bulunan iki devlet üniversitesinin (Hacettepe Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi) Sınıf Öğretmenliği Eğitimi programına kayıtlı olan birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adayları bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Veriler 2011 eğitim-öğretim yılının bahar döneminin ilk haftasında toplanmıştır. Çalışmaya 278 kadın (%74.7) ve 94 erkek (%25.3) olmak üzere toplam 372 öğretmen adayı katılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının demografik özellikleri incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının fazlalığı evreni yansıtır şekilde ortaya çıkmıştır. Çalışmaya katılan toplam 372 katılımcının 187'si (%50.3) Hacettepe, 185'i (%49.7) ise Gazi Üniversitesi öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Adayların 183'ü (%49.2) birinci sınıf, 189'u (%50.8) ise dördüncü sınıftadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak Mikulecky Davranışsal Okuma Tutum Ölçeği kullanılarak öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Ölçeğin uyarlanması amacıyla öncelikle araştırmacılar ve bağımsız iki uzman (bir dil uzmanı ve bir alan uzmanı) ölçeği bireysel şekilde Türkçeye çevirmiş, daha sonra yapılan çeviriler karşılaştırılarak farklılıklar belirlenmiş ve çeviri farklılıkları üzerinde tartışılarak ölçeğin çevirisine son şekli verilmiştir. Ölçeğin 120 öğretmen adayının katılımıyla yapılan pilot uygulaması analiz edildiğinde cronbach alfa değerinin .86 olduğu, yani ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya çıkmıştır (Bkz. Ek-1).

Ölçek 1976 yılında psikoloji verilerine dayalı olarak okumaya ilişkin yetişkin tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Mikulecky, 1976). 7. sınıf düzeyinde okunabilirliğe sahip olan ölçek Tam Bana Göre-Hiç Bana Göre Değil aralığını kapsayan 5'li likert tipi 20 maddeden oluşmaktadır. Warmack (2007) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada da ölçeğin Cronbach alfa değerinin .92 seviyesinde oldukça güvenilir olduğu bulunmuştur. Ölçek bireyin içinde bulunduğu okumaya ilişkin yaklaşımın değişik alanlarını yansıtan ve 3-6 maddeyi içeren 5 alt kategoriden oluşmaktadır. Bu kategoriler ve her bir kategoriye ilişkin örnek maddeler Tablo 1'de yer almaktadır. Mikulecky Davranışsal Okuma Tutum Ölçeğindeki tüm maddeler Krathwohl'un Duyuşsal Alanla ilgili Taksonomisi referans alarak hazırlanmıştır (Richardson, Morgan, & Fleener, 2009; Warmack, 2007). Tablo 1'de ölçeğin Krathwohl basamakları ve değerlendirme kriterleri verilmektedir.

Tablo 1

Mikulecky Davranışsal Okuma Tutum Ölçeği (Krathwohl) Basamakları (Richardson, Morgan, & Fleener, 2009, s. 477)

Basamaklar	Maddeler	Örnek Maddeler	Toplam Puan	Kriter Puanı (%75)
Okumanın farkında olma	1, 3, 5, 7	3. Daha önce defalarca bulunduğunuz bir alışveriş merkezindediniz ve birileri size kitap ve dergilerin nerede satıldığını sorduğunda, o kişiye sorulan yer hakkında bilgi verebilirsiniz.	20	15
Okumaya karşı olumlu yaklaşım	11, 14, 16	16. Bir hikâyeyi okumayı henüz bitirdiğinizde bir süreliğine geriye yaslanıp ne okuduğunuzu hatırlar ve bundan zevk alırsınız.	15	11
Okumayı önemli bir değer olarak görme	13, 15, 17, 18, 19, 20	19. Yeni bir şehre taşınıp yerleştiğinizde yapmak istediğiniz işler arasında kütüphane ve kitapçıları belirleyip kontrol etmekte yer alır.	30	23
Organize bir etkinlik olarak okuma	9, 10, 12	10. Çok meşgul biri olmanıza rağmen bir şekilde okumak için daima zamanınız vardır.	15	11
Kişiliğin bir parçası olarak okuma	2, 4, 6, 8	8. Düzenli olarak okuyan insanlar sizden yeni kitaplar hakkındaki görüşlerinizi sorarlar	20	15

Verilerin Toplanması ve Analizi

Ölçeğin uygulanması sırasında katılımcılara çalışmanın amacı ana çizgileriyle anlatılarak, araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu vurgulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 15.0 (Statistic Package for Social Science) programı kullanılarak anlamlı farklılıklar test edilmiştir. Verilerin çözümlenmesi ve farklılıkların belirlenmesinde ortalama, standart sapma ve t testi tekniklerinden yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde demografik verilere dayalı karşılaştırmaların yanı sıra tutumlara ilişkin alt boyutlar ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Genel Bulgular

Ölçekten alınan en düşük puanın 37 ve en yüksek puanın, 100 üzerinden, 97 olduğunu görmekteyiz. Grubun aritmetik ortalaması 68.48 ve standart sapması ise 12.24 olarak karşımıza çıkmaktadır. Grubun ortalamasının kriter olan 75 puanının altında kaldığını görmekteyiz. Maddeler açısından ölçeğe göz attığımızda alınacak en yüksek puanın 5 olduğunu düşünerek ortalaması 4 ve üzerinde olanları yüksek; 3 ve altında olanları düşük ortalamalı maddeler olarak gruplandırılabiliriz. Buna göre Tablo 2 dikkate alınarak şu yorumları yapabiliriz:

Tablo 2

Ölçeğin Yüksek ve Düşük Ortalamalı Maddeleri

Yüksek Ortalamalı Maddeler	Ort.	SS	Düşük Ortalamalı Maddeler	Art. Ort.	SS
1	4,03	1,02	2	2,86	1,29
3	4,09	1,10	8	2,87	1,21
7	4,06	1,11	12	2,99	1,14
15	4,26	1,01	13	2,93	1,23
16	4,06	1,08	17	2,75	1,23
			19	2,78	1,17

Bekleme salonu bulunan bir yerdeki kitap ve dergilerin farkında olan, sıkıldığında bunlara göz atan, alışveriş merkezlerinde kitap ve dergilerin satıldığı yerleri bilen, zevkle okunan kitapları paylaşmaya istekli ve bundan zevk alan bir öğretmen adayı profiline sahip olduğumuz söylenebilir. Buna karşın, çalışma grubunun alışılmadık ortamlarda kitap okumayan, yeni kitap konusunda görüşleri sorulmayan, yakınlarına kitap hediye etmeyen, zaman sorunu yaşayan, zorunlu materyaller dışında kitap okumayan ve yeni bir şehre taşındığında kitapçı ve kütüphaneleri araştırmak ilk tercihleri arasında yer almayan bir öğretmen adayı profiline oluştuğu söylenebilir.

Alt Kategorilere İlişkin Bulgular

Tablo 3 incelendiğinde ilk iki kategoride grubun %75 kriterini karşıladığı yani o kategorideki toplam puanın en az %75'ini aldığı ancak son üç grubun kriterlerin altında kaldığı görülmektedir. Çalışma grubunun okumanın farkında ve belli şartlar altında okuyan bireylerden oluştuğunu söyleyebiliriz. Ancak okumanın değeri, okumanın bireylerin ayrılmaz bir parçası olması ve yaşamlarında düzenli bir yere sahip olması konularında eksikliklerinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3

Ölçeğin Alt Kategorilerinin Analizi

Kategoriler	Madde Sayısı / Alınabilecek En Yüksek Puan	Ort.	SS	%75 Kriteri
I	4/20	15,94	3,28	15
II	3/15	11,09	2,49	11
III	6/30	19,98	4,72	23
IV	3/15	9,38	2,42	11
V	4/20	12,08	3,09	15

Cinsiyete İlişkin Bulgular

Ölçek geneli, alt kategorileri ve maddeler açısından kız

ve erkek öğrenciler arasındaki farklılıklar incelendiğinde, toplam puan, 2., 4., 5., 6., 8., 10., 11., 13., 15., 16., 17., 18., 19. ve 20. maddeler, ilk alt kategori hariç diğer kategorilerde ve okumaya karşı tutumdaki değişimde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4
Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılıklar

Madde	Cins.*	Ort.	SS	t	p
2	Kadın	2,78	1,33	2,35	p<.05
	Erkek	3,14	1,16		
4	Kadın	3,28	1,21	4,83	p<.01
	Erkek	2,59	1,20		
5	Kadın	3,84	1,16	2,68	p<.01
	Erkek	3,46	1,26		
6	Kadın	3,38	1,23	3,74	p<.01
	Erkek	2,82	1,32		
8	Kadın	2,99	1,18	3,17	p<.01
	Erkek	2,53	1,24		
10	Kadın	3,18	1,09	3,79	p<.01
	Erkek	2,67	1,26		
11	Kadın	3,87	1,17	2,54	p<.05
	Erkek	3,51	1,22		
13	Kadın	3,01	1,21	2,09	p<.05
	Erkek	2,70	1,28		
15	Kadın	4,40	0,94	4,50	p<.01
	Erkek	3,87	1,12		
16	Kadın	4,15	1,07	2,59	p<.05
	Erkek	3,82	1,10		
17	Kadın	2,83	1,22	2,14	p<.05
	Erkek	2,52	1,24		
18	Kadın	3,95	1,10	5,21	p<.01
	Erkek	3,22	1,35		
19	Kadın	2,90	1,16	3,10	p<.01
	Erkek	2,47	1,14		
20	Kadın	3,60	1,18	3,44	p<.01
	Erkek	3,11	1,27		
Okumaya karşı olumlu yaklaşım	Kadın	11,32	2,51	3,01	p<.01
	Erkek	10,44	2,31		
Okumayı önemli bir değer olarak görme	Kadın	20,69	4,45	5,13	p<.01
	Erkek	17,89	4,92		
Organize bir etkinlik olarak okuma	Kadın	9,55	2,42	2,33	p<.05
	Erkek	8,88	2,39		
Kişiliğin bir parçası olarak okuma	Kadın	12,42	3,10	3,71	p<.01
	Erkek	11,07	2,86		
Okumaya karşı ilgideki yükselme	Kadın	4,03	1,16	2,71	p<.01
	Erkek	3,65	1,17		
Okumaya karşı ilgideki düşüş	Kadın	1,70	1,17	2,50	p<.05
	Erkek	2,05	1,26		
Toplam puan	Kadın	70,12	12,07	4,53	p<.01
	Erkek	63,67	11,51		

* Cinsiyet Kadın (n=278), Erkek (n=94)

Verilen anlamlı farklılıklar göz önüne alındığında ölçekte yer alan 20 maddenin 13'ünde, 5 alt kategorinin

4'ünde, toplam puanlarda ve okumaya karşı tutumlardaki değişimde kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek tutum puanlarına sahip oldukları görülmektedir. Analize tabi tutulan tüm gruplamalar arasında en fazla anlamlı farklılık cinsiyet kategorisinde karşımıza çıkmaktadır.

Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgular

Sınıf düzeyine ilişkin veriler incelendiğinde (Tablo 5) ölçeğin 10. ve 20. maddelerindeki farklılıkların anlamlılık ifade ettiğini görmekteyiz. Buna göre birinci sınıflar dördüncü sınıflara oranla, okumaya daha fazla zaman ayırmakta ve bulmaya çalıştıkları bir kitabı yorgun olmalarına rağmen aramaya devam edeceklerini belirtmektedirler.

Tablo 5
Sınıf Düzeyine İlişkin Anlamlı Farklılıklar

Madde	Sınıf Düzeyi	Ort.	SS	t	p
10	1	3,18	1,14	2,08	p<.05
	4	2,93	1,15		
20	1	3,63	1,15	2,55	p<.05
	4	3,31	1,26		

Üniversite Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Üniversiteler arası anlamlı farklılıklar ele alındığında (Tablo 6) 3., 9., 12. ve 16 maddeler ile IV. kategoride Gazi üniversitesi öğretmen adaylarının; okumaya karşı tutumdaki değişim açısından ise Hacettepe Üniversitesi öğretmen adaylarının daha yüksek puanlara sahip olduğunu görmekteyiz.

Tablo 6
Üniversiteler Arası Farklılıklar

Madde	Üniversite	Ort.	SS	t	p
3	Gazi	4,22	1,06	2,23	p<.05
	Hacettepe	3,97	1,12		
9	Gazi	3,48	1,18	2,51	p<.05
	Hacettepe	3,18	1,11		
12	Gazi	3,11	1,22	2,08	p<.05
	Hacettepe	2,87	1,05		
16	Gazi	4,18	1,05	2,07	p<.05
	Hacettepe	3,95	1,09		
Tutum Artışı	Gazi	3,75	1,23	2,94	p<.05
	Hacettepe	4,10	1,08		
Kate-gori 4	Gazi	9,65	2,59	2,18	p<.05
	Hacettepe	9,11	2,22		

Bu veriler ışığında kitap ve dergi satılan yerlerin bilinmesi, referanslara başvurma, okumaya zaman ayırma, okunan kitaptan zevk alma ve organize bir etkinlik olarak okuma konularında Gazi Üniversitesi öğretmen adaylarının Hacettepe Üniversitesi adaylarına oranla daha olumlu tutumlara sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Buna karşın Hacettepe Üniversitesi öğretmen adayları Gazi Üniversitesi adaylarına oranla aldıkları üniversite eğitiminin okumalarında daha olumlu bir etkiye neden olduğunu belirtmektedir.

Yorumlar ve Öneriler

Araştırmanın, öğretmen adaylarının okumaya karşı olan tutumlarını belirleme potansiyeline sahip olan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracını literatüre kazandırması en önemli katkısı olarak düşünülmektedir. Çalışma grubunun okuma tutumlarının kriter puan olan 75 değerinin altında kaldığını görmekteyiz. Bu sonuç öğretmen eğitimcilerine sadece konu alanı açısından bir yeterliliğe ulaşmayı değil, öğretmen adaylarına okumaya karşı olumlu bir tutum kazandırmayı da hedeflemeleri gerektiğini hatırlatmaktadır. Buna ek olarak, öğretmen eğitimi programlarında yer alan derslerin içeriği ve pratikteki uygulamalarının da ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Araştırmada en fazla anlamlı farklılıklar cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda kadın öğretmen adayları lehine bulunmuştur. Ortaya çıkan bu farklılığın ayrıntılı incelenmesinin ileride yapılacak olan araştırmalara konu olması önerilmektedir. Okumaya ilişkin olumlu tutum geliştirememiş öğretmen adaylarının ileride kendi öğrencilerine nasıl bir okuma öğretimi vereceği sorusu bu araştırmada cevaplanmamıştır. Bu soru okuma öğretiminde uzamsal çalışmaların gerekliliğini ve önemini gündeme getirmektedir.

Kaynakça

Akyol, H., & Ulusoy, M. (2010). Pre-service teachers' use of reading strategies in their own readings and

future classrooms. *Teaching & Teacher Education*, 26, 878-884.

Demirel, Ö. (2007). *Yabancı dil öğretimi* (3. Baskı). Ankara: PegemA.

Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (19. Baskı). Ankara: Nobel.

Mikulecky, L. J. (1976). *The developing, field testing, and initial norming of a secondary/adult level reading attitude measure that is behaviorally oriented and based on Krathwohl's taxonomy of the affective domain*. Unpublished doctoral dissertation, The University of Wisconsin-Madison.

Richardson, J. S., Morgan, R. F., & Fleener, C. (2009). *Reading to learn in the content areas* (7th ed.). CA: Wadsworth Cengage Learning.

Rosenblatt, L. (1938). *Literature as Exploration*. New York: Appleton-Century

Rosenblatt, L. (1978). *The reader, the text, the poem: The transactional theory of the literary work*. Carbondale, IL: Southern Illinois Press.

Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (3. Baskı). Ankara: Nobel.

TDK (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Thurstone, L. L. (1928). Attitudes can be measured. *The American Journal of Sociology*, 33(4), 529-554.

Tolan, B., İsen, G. ve Batmaz, V. (1985). *Ben ve toplum, sosyal psikoloji-1*. Ankara: Teori Yayınları.

Warmack, W. L. (2007). *Elementary education pre-service teachers' attitudes toward reading*. Unpublished doctoral dissertation, Auburn University.

EK 1

MIKULECKY DAVRANIŞSAL OKUMA TUTUM ÖLÇEĞİ

CİNSİYET: KADIN ____ ERKEK ____ BÖLÜM _____ SINIF ____ YAŞ ____

Lütfen aşağıda yer alan her bir madde için size uygun durumu belirten rakamı işaretleyiniz.

1. Bekleme salonu bulunan bir yere girdiniz ve salonda dergilerin bulunduğunu fark ettiniz.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
2. İnsanlar sizin alışılmadık şartlar ve durumlarda okuduğunuzu görünce şakalar yapar.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
3. Daha önce defalarca bulunduğunuz bir alışveriş merkezindeyiz ve birileri size kitap ve dergilerin nerede satıldığını sorduğunda, o kişiye sorulan yer hakkında bilgi verebilirsiniz.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
4. Beklenmedik durumların sizi okumaktan birkaç günlüğüne uzak tutması yüzünden çok rahatsız olursunuz.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
5. Bir arkadaşınızı havaalanı/terminal veya süpermarkette beklerken kendinizi dergi veya kitap sayfalarını çevirirken bulursunuz.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
6. Bir grup yakınınız daima kitapların içinde gömülü kaldığınız için size güldüğünde, siz bunun doğru olduğunu bilir ve fazla dikkate almazsınız.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
7. Bekleme salonu bulunan bir yerde beklemekten yorulduunuz, böylece salonda bulunan dergilerin sayfalarını çevirmeye başladınız.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
8. Düzenli olarak okuyan insanlar sizden yeni kitaplar hakkındaki görüşlerinizi sorarlar.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
9. Bilmediğiniz bir şey olduğunda veya yeni bir şeye başladığınızda ilk dürtünüz, “referans kaynaklarına bakmak ve hızlı bir şekilde göz atmak” olacaktır.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
10. Çok meşgul biri olmanıza rağmen bir şekilde okumak için daima zamanınız vardır.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
11. Pazar öğleden sonrası çok sevdiğiniz koltuğunuzda yalnız başınıza birkaç dakika geçirme fırsatı buldunuz. Okunacak bir şeyler gördünüz ve sadece kendinizi iyi hissetmek için birkaç dakika okumaya zaman ayırdınız.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
12. Sürekli olarak okumaya zamanı olmadığını söyleyen kişiler size inandırıcı gelmez ve biraz da onlardan bıcarsınız.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL
13. Kendinizi, arkadaşlarınıza veya akrabalarınıza özel kitaplar hediye ederken bulursunuz.
TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL

14. Yılbaşı gibi özel günlerde, bir kitapçının vitrinine baktığınızda ilginizi çeken bazı kitaplarla meşgul olur, diğerlerini göz ardı edersiniz.

TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL

15. Bazen okuduğunuz kitap sizi öyle heyecanlandırır ki kitabı arkadaşlarınızla paylaşmak ve onu okumalarını sağlamak istersiniz.

TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL

16. Bir hikâyeyi okumayı henüz bitirdiğinizde bir süreliğine geriye yaslanıp ne okuduğunuzu hatırlar ve bundan zevk alırsınız.

TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL

17. Haftada birkaç kere, sizin için zorunlu olmayan makale ve kitapları okursunuz.

TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL

18. Arkadaşlarınız sizi kitap satın veya ödünç alırken görürlerse şaşırılmazlar.

TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL

19. Yeni bir şehre taşınıp yerleştiğinizde yapmak istediğiniz işler arasında kütüphane ve kitapçuları belirleyip kontrol etmekte yer alır.

TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL

20. İyi bir kitap olduğunu duydunuz fakat henüz onu bulamadınız. Yorgun olmanıza rağmen bir sonraki kitapçıda bulma ümidiyle onu ararsınız.

TAM BANA GÖRE 5 4 3 2 1 HİÇ BANA GÖRE DEĞİL

21. Üniversite öğreniminiz boyunca okumaya olan tutumunuzda bir yükselme oldu mu?

HAYIR 1 2 YAKLAŞIK AYNI 4 5 EVET

22. Üniversite öğreniminiz boyunca okumaya olan tutumunuzda bir düşme oldu mu?

HAYIR 1 2 YAKLAŞIK AYNI 4 5 EVET

Not: 21 ve 22. maddeler Warmack'ın (2007) çalışmasından alınmıştır. Bu maddeler Mikulecky Davranışsal Okuma Tutum Ölçeğine Warmack tarafından eklenmiştir.

Classroom Pre-Service Teachers' Reading Attitudes

Hakan Dedeoğlu

Hacettepe University

dede@hacettepe.edu.tr

Mustafa Ulusoy

Gazi University

mulusoy@gazi.edu.tr

ABSTRACT

In this descriptive study, first and final year classroom pre-service teachers' reading attitudes were evaluated by using The Mikulecky Behavioral Reading Attitude Measure (MBRAM). The subjects for this study were 372 teacher candidates enrolled in two major universities in Ankara. The pilot study showed that MBRAM is a valid and reliable instrument in Turkish language (Cronbach alpha .86). The most important contribution of this article is to introduce a valid and reliable instrument that has a potential to determine Turkish pre-service teachers' attitudes towards reading. The results illustrated that the sample of this study's scores were under the criteria score which is 75%.

Keywords: Reading attitudes, teacher candidates, Mikulecky.

Teachers should be a good reading model for their students and show them effective reading habits and strategies. It is hypothesized that teachers' positive or negative attitudes towards reading can have an effect on students' reading habits and attitudes. In this study, teacher candidates' reading attitudes were investigated by using The Mikulecky Behavioral Reading Attitude Measure (MBRAM). We aimed to answer the following two questions.

- 1) What are the reading attitude levels of the teacher candidates from the classroom teacher education departments?
- 2) Are the teacher candidates' reading attitudes significant in terms of gender, grade, and the enrolled university?

Method

Research Model

In this study, we used descriptive and survey model which allows researchers to collect, classify, and analyze the data. These kinds of studies aimed to describe the situations considering their existent aspects.

Participants

The teacher candidates from the classroom teacher education departments (first and final year candidates) who are enrolled in two major universities of Ankara were the participants of the study. The data were collected in the Spring semester of the year 2011. In total, 278 female (%74.7) and 94 male (%25.3) teacher candidates participated in the study. 187 teacher candidates were from (%50.3) Hacettepe, and 185 teacher candidates (%49.7) were from Gazi University. The study group included 183 first year (%49.2) and 189 (%50.8) final year teacher candidates.

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
1 (2), 80-88

Research in Reading & Writing Instruction,
1 (2), 80-88

Instrument

In this study, The Mikulecky Behavioral Reading Attitude Measure (MBRAM) was used to collect data. The instrument was translated into Turkish by the researchers and independent translators, and then these translations were compared, and the translators reached to a consensus. The final instrument was pilot tested on 120 teacher candidates and the results showed that cronbach alpha value was .86, which indicates that the instrument was reliable. The instrument was developed by L. J. Mikulecky in 1976 to measure reading attitudes. The instrument includes 20 items and uses a likert type of scale.

Data Analysis

The voluntary teacher candidates were informed about the research aims and their voluntary consents was received. The data was analyzed by using SPSS 15.0 (Statistic Package for Social Science) program. We used means, standard deviations, and t test techniques to analyze the data.

Findings

General Findings

The results revealed that the subjects received the lowest score as 37 and the highest score as 97 (The maximum highest score that a participant can take was 100). The mean score of the group was 68.48 and the standard deviation was 12.24. This mean score was below the criteria score, which is 75.

It can be concluded that the participants aware of the books and journals in a waiting room and read these materials, knows where the books and journals are sold, and voluntary and like to share the books they read. In addition, the participants do not read in unusual circumstances, their opinions about books were not asked by other readers, they do not give special books to their

friends as gifts, they have a time problem, and they do not read non-required books.

Gender Related Findings

The results revealed that out of 20 survey items 14 of them were significant. Generally, the female teacher candidates had higher mean scores than their male counterparts.

Grade Related Findings

The first and final year teacher candidates' attitudes were measured and the results showed that first year students leaved more time to read and tried to spend more effort to find books they searched.

University Related Findings

The results showed that the teacher candidates from the Gazi University had higher mean scores in the survey items numbered as 3, 9, 12 and 16, and sub category 4. Whereas, the teacher candidates from the Hacettepe University had higher scores in the survey items that describe the chances in reading attitudes.

Conclusion

The biggest advantage of this study is to add a valid and reliable research instrument to the Turkish literature. The reading attitudes mean score of the study group was below the criteria score, which was 75. This result indicates that researchers and teacher educators should pay attention to and think about how to increase teacher candidates' reading attitude scores. In addition, the teacher education programs, courses, and their contents should be adequately investigated. According to the results, the highest number of significant differences was found in favor of the female teacher candidates. Further examination of this result should be the research topics of the future studies.